

Jegyzett békekölcsönt!

Egy munkás kálváriája az ötvenes években

D. I. „szemben áll társadalmi rendünkkel, keresetével arányban álló jegyzésével nem hajlandó a szocializmus felépítését elősegíteni.” Az egy havi fizetésnek megfelelő békekölcsönjegyzés megtagadása a szigorú büntetést, politikai megbélyegzést eredményezett a forrásokban szereplő fiatal darukezelő számára.

Bevezetés

A béke frontja

A második világháború után az újjáépítés, a jóvátételi kötelezettségek szinte megoldhatatlan anyagi nehézséget jelentettek a magyar kormányok számára. Az 1948-1949-es kommunista hatalomátvétel, ezzel egyidejűleg a szovjet gazdaságirányítási modell szolgálai átvétele, amely párosult a kialakuló hidegháborús légkörrrel - mintegy tetézte az addigi gondokat - hatalmas beruházásokat vett tervbe és indított útjára. A túlzott nehézipari-hadiipari fejlesztések állandó forráshiányt eredményeztek, amelyet „külső” többevonással kíséreltek meg áthidalni. A megoldást a tervekölcsön (1949), majd a békekölcsön (1950-tól) bevezetésében látták, amelyek a lakosság számára újabb súlyos terheket jelentettek.

A kívánatos összegű jegyzést csak kikényszeríteni lehetett. A békekölcsön első kibocsátása alkalmával a kormány részletekbe menő rendeletben szabályozta a munkáltatóknak ezzel kapcsolatos kötelezettségeit, a részletjegyzési ívek aláírásától (aláíratásától) a jegyzett összeg részletenkénti levonásáig. Általában a munkáltató felelőssége lett minden kölcsönjegyzési ügy. „Ha a munkáltató az esedékes részletek befizetését elmulasztja, az OTP-nek jogában áll a 200/1950. (VIII. 6.) Mt. számú rendelet értelmében a hátraléknak közadók módjára történő behajtása iránt intézkedni.” Ha nem is mondták ki a békekölcsön kötelező jellegét, akkor is nyilvánvaló volt, hogy a munkáltatót úgyszólván hatósági szereppel ruházták föl. Az egyéneknél jegyzésre ajánlott összeget a vállalatvezetés, a vállalati pártszervek és a szakszervezet (üzemi háromszög) határozta meg. Ahhoz, hogy valaki a három intézménnyel szembeszegüljön, kifejezetten bátorság kellett. A közölt forrásokból kitűnik, hogy az esetleges ellenszegülők politikai megbélyegzésére és szigorú megbüntetésére a jogi háttérrel is megteremtették, még ha elvben önkéntes is volt a jegyzés.

Az újabb és újabb kötvénykibocsátás a gazdaságpolitika állandó eszközévé lépett elő. 1955 szeptemberében már a VI. Békekölcsönről tartott az ország. (Lásd a mellékelt békekölcsönképet.) A jegyzésre ösztönző minisztertanácsi felhívás, hivatkozva arra, hogy az 1949-es tervekölcsönt teljes egészében visszafizették, a korabeli propagandaelemeket alkalmazva buzdított az új értékpapír jegyzésére:

„A Hatodik Békekölcsönre jegyzett összeg a munkásosztály hatalmának további erősítését, a nehézipar, a mezőgazdaság fejlesztését, népünk jólétének növelését, további felemelkedésünket, a békét szolgálja.

Népünk forró hazaszeretete, növekvő politikai öntudata biztosíték arra, hogy valamennyi, hazáját, népét és családját szerető, becsületes magyar dolgozó részt vesz a kölcsönjegyzésben.

MAGYAR DOLGOZÓK! MUNKÁSOK! PARASZTOK! ÉRTELMISÉGIEK! A haza javára, a magatok hasznára jegyezzetek BÉKEKÖLCSÖNT!”

1955. szeptember végén D. I., a Lenin Kohászati Művek darukezelője megtagadta az egy havi fizetésnek megfelelő békekölcsönjegyzést. Tettének következményéről számol be az 1. számú irat (*Vállalati fegyelmi határozat*), amelynek értelmében az érintettet elbocsátották munkahelyéről. Esetét az teszi különlegessé, hogy ügyét bírósági útra terelte. A pert mind első fokon (2. sz. irat: *D. I. beadványa az elsőbírósnak*; 3. sz. irat: *A fellebbezés*), mind másodfokon (4. sz. irat: *A megyei bíróság ítélete*) elvesztette. A 2. és a 3. dokumentum is jól mutatja, hogy milyen módszereket alkalmaztak a kívánt összegű békekölcsönjegyzés kikényszerítésére. Az egyik ilyen eszköz a forrásokban többször említett *Villám* című faliújság volt, amelyet - szovjet mintát követve - gyakran alkalmaztak a figyelmeztetésnek tartott dolgozókkal szemben, és amelyen D. I-t is megbírálták. A szintén említett gúnyrajz azonban nincs az ügyiratban, így nem tudjuk közölni. Figyelmet érdemel még egy tisztázatlan ellentmondás: D. I. a 3. sz. iratban, fellebbezésében azt állítja, hogy nem volt jelen a röpgyűlésen, máshol viszont (pl. a miskolci megyei bíróság ítéletének indoklásában, 4. sz. irat) még idézik is az ott elhangzott szavait. Elbocsátásában azonban nem ezek a kijelentések játszottak szerepet. A bíróság részletes indoklásának az érdekessége, hogy a felperes iránt egyfajta rokonszenv tükröződik. Leszögezi, hogy a kölcsönjegyzés önkéntes, de egyben rámutat az ügyben szerepet játszó pártfunkcionáriusok fellépésének erőszakos jellegére is. Ha nem olvastuk volna az indoklás előtt az ítéletet, azt várnánk ennél a részről, hogy a bíróság a felperes javára fog dönteni. Annak megértésére, hogy miért nem volt erre esély, a *Munka Törvénykönyvének* 112. §-át idézzük, amelynek 2. pontjára a fegyelmi határozat, 3. pontjára a bírósági ítélet hivatkozik:

Fegyelmi vétséget követ el az a dolgozó, aki

- 1. a munkájával összefüggő vagy egyéb súlyos bűncselekményt követ el;*
- 2. olyan magatartást tanúsít, amelyből kitűnik, hogy szemben áll a népi demokrácia állami és társadalmi rendjével;*
- 3. a munkafegyelmet, a tervfegyelmet vagy a szocialista munkaerőkölcs szabályait megsérti;*
- 4. botrányos vagy erkölcsstelen életmódot folytat, vagy egyébként olyan magatartást tanúsít, amely munkakörének ellátására méltatlanná teszi.*

A bíróság jóindulata ebben merült ki: a túl fenyegetőnek vagy megbélyegzőnek talált 2. helyett a 3. pontot alkalmazta. Nyilvánvaló persze, hogy egy ilyen „gumiparagrafus” alapján, akármelyik pontjára hivatkoznak is, az érintett szinte bármikor elbocsátható.

D. I. megpróbált máshol elhelyezkedni, de állami vállalat nem alkalmazta, így körülbelül egy évig „magánjellegű, főleg mezőgazdasági munkavállalásból” (napszámból) élt. Végül 1956 szeptemberében sikerült visszakérülnie a Lenin Kohászati Művekhez, mint újfelvevő (újonnan felvett), ezáltal munkaviszonyának jogfolytonossága megszűnt. 1957 tavaszán, majd 1958-ban újra megpróbálta elérni a jogfolytonosság visszaállítását; irat azonban csak az utóbbi kezdeményezéséről maradt ránk (5. sz. irat: *Felülvizsgálati kérelem*). A vállalati egyeztető bizottság nem is zárkózott el a kérés elől (6. sz. irat: *A Vállalati Egyeztető Bizottság határozata*). Az ügy újból az igazgató elé került. Az akkor hatályos Munka Törvénykönyvének 189. §-a kimondta, hogy: „A fegyelmi határozat ellen újrafelvételnek helye nincs; a vállalat igazgatója és a miniszter azonban a fegyelmi határozatot újrafelvétel hiányában is felülvizsgálhatja, és ha úgy találja, hogy a határozat törvénysértő, vagy azt a tényállás nem kellő ismeretében hozták, hatályon kívül helyezheti vagy a dolgozó javára megváltoztathatja. Ilyen esetben a dolgozó elmaradt és más beosztásban, vagy más vállalatnál szerzett munkabérrel meg nem térült átlagkeresetének megtérítéséről intézkedni kell.”

Az igazgató a következőképpen utasította egyik beosztottját: „K. elvt.: Meg kell nézni milyen magatartást tanúsított 1956 októberét követő ellenforradalmi időszakban, tavalyi visszatérése óta milyen a munkához való viszonya. Kérem jogilag tisztázni, milyen anyagi terhetek vonhat maga után a jogfolytonosság esetleges elismerése? Különös érdemnek nem lehet betudni akkori magatartását, minden időnek meg voltak és meg vannak a követelményei. Ha ma jobban élünk, abban benne vannak a békekölcsönben lejegyzett forintjainkon épített új létesítmények többlettermékei is.” A feljegyzés kordokumentum is. A békekölcsön célját illető érvelés természetesen nem annyira a valóságnak, mint inkább a hivatalos álláspontnak felelt meg.

D. I. „ellenforradalmi időszakban” tanúsított magatartásában az ügy tisztázására utasított „K. elvtárs” és Dr. H. (feltehetően a vállalat jogásza) nem talált kivétnevelőt, mert utóbbi, röviden összefoglalva az eddig történeteket, egyszerűen kiszámolta a vállalatra háruló anyagi terhet arra az esetre, ha kártalanítanak az érintett dolgozót (7. sz. irat: *A kivizsgálás*). Az igazgatói határozat (8. sz. irat: *Igazgatói döntés*) lényege előre sejtethető. Az indoklás tanulságos: ha D. I.-nak eredetileg a jogi formalizmus felrúgásával, akkor most annak gépies alkalmazásával „vették ki a kenyeret a szájából”, hiszen a tényállás nem kellő ismerete kézenfekvő indokkal szolgálhatott volna az ügy felülvizsgálására. Itt jegyezzük meg, hogy a gúnyrajzhoz hasonlóan nem maradt ránk a röpgyűlési jegyzőkönyv sem, amelyben D. I. eltávolítását állítólag saját munkatársai követelték. Így azt sem tudjuk, hogyan szervezték meg ezt az összejevetelt, és jegyzőkönyvét hogyan írták alá a munkásokkal.

A Mt. 189. §-a lehetővé tette, hogy az érintett a miniszterhez forduljon. D. I. ezt meg is tette, és az ügy végül egy 1962. évi minisztériumi irattal zárul (9. sz. irat: *Minisztériumi jelentés*), amely az igazgató döntését fogadta el, és a fellebbező munkás munkaviszonyát nem az eredeti belépéstől fogadta el.

Forrás: MOL-XXIX-F-191-i, 11. doboz, külön csomó

Források

Vállalati fegyelmi határozat

Másolat
Lenin Kohászati Művek
Miskolc-Diógyőrvasgyár
Sürgőny cím: Kohászati Diógyőrvasgyár
D. I.

Húzó-Hőkezelő gyr.-

Előadó: Kelet:
Diógyőrvasgyár, 1955. X. 1.

B.
Tárgy:
Fegyelmi határozat.

A Mt. 111.§-ban biztosított jogomnál fogva megvizsgáltam D. I. lakatos szakmunkás fegyelmi ügyét, s abban meghoztam az alábbi

Fegyelmi határozatot:

D. I. vétkes Mt. 112.§ 2. pontjába ütköző fegyelmi vétség elkövetésében, s ezért őt a Mt. 113.§ 2. bekezdés d./ pontja alapján azonnali hatályú elbocsátással sújtom. A fegyelmi eljárás jogerős befejezéséig állásától felfüggesztem, és a felfüggesztés időtartamára fizetésének 50 %-át visszatartani rendelem.

Indokolás:

1955. szeptember 28-án a Hőkezelő üzemben felvett, az üzem vezetői, pártszervezet, szakszervezet és az üzem dolgozói által aláírt jegyzőkönyv tanúsága szerint D. I. a VI. békekölcsönjegyzés ellen agitációt fejtett ki. Többek között kijelentette, hogy 750,- Ft-tól többet jegyezni nem fog. Ezt azzal támasztotta alá, ne kívánják tőle, hogy ezt meghaladó összeget jegyezzen, mert ezzel szájából veszik ki a kenyeret. Jóllehet D. I.-nak a július havi keresete 1516,- Ft volt, és az üzem többi dolgozó is július havi keresetük figyelembevételével jegyeztek. Azt igyekezett bizonyítani, hogy a Párt és a kormány miért nem hoz olyan intézkedéseket, amelyek neki is megfelelnek. Vagyis a jegyzésre előirányzott összeget miért nem úgy határozták meg, hogy ennek alapját a dolgozó három havi keresetének átlaga képezze, mert akkor neki kevesebbet kellene jegyeznie. D. I. az V. békekölcsönjegyzésnél is már ellenagitációt fejtett ki. Ezt mostani magatartásával csak tetézte.

Az üzem dolgozói rámutattak arra, hogy D. I. ifjú, nőtlen dolgozó léte nem akarja megjegyezni az üzem többi dolgozója által a kereset arányának megfelelően jegyzett összeget.

Az üzem pártszervezete, szakszervezete és műszaki vezetősége D. I. vonakodását látva úgy határozott, hogy D. I.-nak „Villámot” küldenek, amelyen keresztül felhívják őt arra, hogy hazafias kötelezettségének úgy, ahogy azt a többi dolgozó tette, ő is tegyen eleget.

D. I. ahelyett, hogy merev magatartásán változtatott volna, IX. 27-én letépte a nevelő hatású szöveggel megfogalmazott „Villámot”. D. I.-t munkatársai figyelmeztették, hogy ez a cselekedete megengedhetetlen és nem való, hogy ilyen magatartást tanúsít.

A mozgalmi szervek 28-án reggel 6 órakor a hőkezelő üzemben ismét elhelyeztek 2 db nevelő hatású „Villámot”. Ezeket a plakátokat is D. I. levette és eldugta. Amikor felelősségre vonták ezért az újabb cselekedetért, s kérdőre vonták, hogy a plakátokat miért vette le, azt válaszolta, hogy belőle ne csináljanak bohócot, csináljanak az anyjukból azok, akik azt kitétték.

Az üzem dolgozói röpgyűlést hívtak össze IX. 28-án a mozgalmi szervek vezetőinek részvételével, ahol ismertették a történeteket. Rámutattak a dolgozók arra, hogy D. I. magatartása a kölcsönjegyzéskor 1954-ben hasonló volt. D. I. már 1954-ben is az üzem dolgozóit igyekezett a jegyzésről lebeszélni és kisebb összegű jegyzésre rábeszélni. Az V. békekölcsönt D. I. a jegyzés lezárása után 1 ½ hónappal jegyezte meg, akkor is az előirányzott összegben alul jegyzett.

D. I. arra hivatkozott, hogy a népi demokrácia apja szájából kivette a kenyeret, amikor a lovát és szekerét elvették tőle.

Az üzem dolgozói hozzászólásukban rámutattak arra, hogy D. I. szülei anyagilag jól állnak, apjának két családnak megfelelő háza van, 400 □-öl szőlője és gyümölcsöse, ezenkívül lova és tehene. D. I. apja 246,- Ft nyugdíjat is kap.

A dolgozók röpgyűlése felszólította D. I.-t arra, hogy nyilatkozzon magatartásáról és szándékáról. D. I. akkor kijelentette, hogy ő nem akar az üzemben tovább dolgozni, más munkahelyre akar elmenni, mint lakatos szakmunkás.

A röpgyűlésen résztvevő dolgozók előtt újra kijelentette, ne akarják a szájából elvenni a kenyeret. A röpgyűlés ismétlen felhívta D. I.-t arra, hogy magatartásán javítson, ha továbbra is az üzem dolgozóival akar kollektív szellemben dolgozni.

Az üzem dolgozói, minthogy D. I. nem volt hajlandó keresetéhez mérten olyan mértékben részt venni a VI. békekölcsönjegyzésben, ahogy ezt az üzem többi dolgozója tette, és magatartásán sem volt hajlandó változtatni, úgy határoztak, hogy D. I.-nal a jövőben nem hajlandók együtt dolgozni.

D. I. hajthatatlan magatartásából és kijelentéseiből arra lehet következtetni, hogy szemben áll társadalmi rendünkkel, keresetével arányban álló jegyzésével nem hajlandó a szocializmus felépítését elősegíteni. Ugyanakkor az egész vállalat összes többi dolgozója kivétel nélkül becsülettel eleget tettek hazafias kötelezettségüknek, a VI. békekölcsönt lejegyezték, sőt túl is jegyezték.

Lenin Kohászati Művek
V. M. s.k.
igazgató

D. I. beadványa az elsőbíróságnak

T. Városi Bíróság!

A Lenin Kohászati Művek alkalmazásában állottam, mint [...] számú munkás, és a lakatos műhely hőkezelő üzemében dolgoztam.

A gyár fegyelmi bírósága a Mt. 113. § 2. bek. D pontja alapján azonnali hatályú elbocsátásra ítélte, s ezen határozatot az Egyeztető Bizottság [...]/1955 sz. alatt fenntartotta.

Ezen határozatokat sérelmesnek tartom, mivel azok ténymegállapításai tévesek, s így természetesen az azokból levont jogi következtetés is helytelen.

A sérelmes határozatok szerint:

- 1./ A VI. békekölcsön jegyzésekor ellenséges magatartást fejttem ki, s nem voltam hajlandó fizetésem arányában békekölcsönt jegyezni.
- 2./ A velem szemben alkalmazott nevelő hatású „Villámot” letéptem.
- 3./ Az elbeszélések ellenére sem voltam hajlandó magatartásomon változtatni, a röpgyűlésen is kijelentettem, hogy inkább elmegyek.

A határozat ezen megállapításai tévesek.

ad 1./ Nem fedí a valóságot, hogy nem voltam hajlandó fizetésem arányában békekölcsönt jegyezni. Ezzel szemben a valóság az, hogy önként felajánlottam 750 Ft jegyzését. Ugyanis ezen összeg állott arányban úgy az évi, mint a három havi átlagos keresetemmel. Ugyanilyen arányban jegyezték munkatársaim is. Én egyetlen egy hónapban és pedig júl. hóban kerestem 1516 Ft-ot. Most ezt az 1500 Ft-ot 16 Ft-tal meghaladó keresetre hivatkozással kívánták tőlem azt, hogy 1150 Ft jegyzést eszközöljek. Ez azonban nem állott módomban nem csak azért mert tetemes összegű adósságom van, hanem főként, mert édesapám csupán 246 Ft havi rokkantjáradékot élvez, s mert még egy 11 éves gyermekük van szüleimnek, s így kénytelen vagyok őket támogatni, s így mint családfenntartó, nem tudtam anyagi képességemet meghaladó, munkabérémmel arányban nem álló kívánságot teljesíteni.

ad 2./ A „Villámot” sem téptem le, hanem midőn láttam, hogy helytelen kritikát gyakorolnak velem szemben, azt szépen levettem és átadtam később a Pártbizottság kiküldötteinek.

ad 3./ Téves azon beállítás is, hogy én oly kijelentést tettem volna, hogy inkább elmegyek a vállalatától, mintsem teljesítsem kötelességemet a békekölcsön jegyzése szempontjából. A valóság az, hogy én a békekölcsön jegyzése elől sohasem zárkóztam el, de midőn láttam azt, hogy jóhiszemű eljárásomat teljesen félremagyarázzák, kijelenttem, hogy kitérek és inkább elmegyek a vállalatól.

Munkás származású ember vagyok. Szorgalmam és jó munkám révén [a] munka terén mindég megálltam a helyemet. Megélhetésemet, érvényesülésemet becsületes munkateljesítményemre építettem. Nem állottam és nem is állhattam szemben a demokrácia társadalmi rendjével. Nemcsak, hogy hajlandó voltam a szocializmus építését támogatni, hanem abból tevékenyen kivettem a részem, s így a Mt. 113. § 2. bek. d pontjára alapított azonnali hatályú elbocsátásom indokolatlan, miért is kérem:

Szíveskedjék keresetem tárgyalására határnapot tűzni, s a bizonyítási eljárás befejeztével a velem szemben hozott fent hivatkozott fegyelmi határozatokat hatályon kívül helyezni. Fenti előadásom igazolására kérem tanúként kihallgatni:

K. L. (lakcím)
O. B. (lakcím)
T. F. üzemi párttitkár (lakcím)
R. F. (lakcím)

Kérem beszerezni a vonatkozó fegyelmi iratokat.

Előttünk: T. J.

K. B.

Tisztelettel:

D. I.

[A bíróság P. 36893/1955-4 számú határozata nem található az ügyiratban.]

A fellebbezés

T. Városi Bíróság!

Fegyelmi határozat hatályon kívül helyezése iránt a Lenin Kohászati Művek ellen [...]/1955 sz. alatt indított perben hozott elutasító ítélet ellen

fellebbezéssel

élek és kérem szíveskedjék fellebbezésemet a vonatkozó iratok kapcsán a fellebbezési bírósághoz felterjeszteni, ahol is azt kérem:

szíveskedjék a sérelmes ítélet megváltoztatásával keresetemnek helyt adni.

Mielőtt az ügy érdemi részével foglalkoznék pár mondatban a munkához való viszonyommal és egyéni körülményeimmel szeretném az ügy háttérét is megvilágítani.

Hét éve állok a gyár szolgálatában, mint szakmunkás. Ezen idő alatt bebizonyítottam, hogy munkakörömet nem csak el tudom látni, hanem abban bárkivel felveszem a versenyt. Odaadó, lelkiismeretes munkámmal nem csak munkatársaim, hanem feletteseim legteljesebb elismerését érdemeltem ki. Hét év alatt ellenem a legkisebb panasz sem merült fel. Munkámból soha ki nem maradtam. Mindazt tehát, amit egy dolgozótól a munka terén meg lehet követelni, maradéktalanul teljesítettem.

Becsületes munkámmal szerzett munkabérem nem csak az én, hanem szüleim és 11 éves öcsém megélhetésének biztosítására is szolgált. Apám munkaképességét a gyárban 85 %-ig elvesztette. Járadéka csupán 246 Ft. Támogatásomra tehát a legnagyobb mértékben rá vannak utalva. Az én keresetem tehát tulajdonképpen négy személy megélhetését van hivatva biztosítani. Komoly és felelősség [!] teljes munkabérem minden egyes filléréjét meg kellett tehát becsülnöm, nehogy a családom szükségleteit ne tudjam kielégíteni.

Akkor midőn szóba került, hogy mennyi békekölcsönt jegyezzek, nem macakcságból, nem kibúvóként nem akartam lejegyezni az előirányzott összeget, hanem azért, mert az nem állott arányban az én keresetemmel és teherbíró képességemmel. Átlagos havi keresetem 1400 Ft volt. Csupán a júliusi keresetem volt felette az 1500 Ft-nak, s az is csak 16 Ft-tal. Minden szó nélkül hajlandó voltam az átlagos keresetemnek megfelelő összeget lejegyezni, de éppen a családommal szemben fennálló, s elég terhet jelentő kötelezettségem folytán nem tartottam méltányosnak egy kiugró hónap alapul vételét. Igazam tudatában tartottam ki álláspontom mellett. Én munkabéremet nem szórakozásra, nem luxus célokra, hanem tartási kötelezettségemre fordítom. Nem az én hibám az, hogy munkabérémből nem csak magamat kell eltartanom, s így érthető, hogy nem akartam oly terhet vállalni, mely szüleimmel szemben fennálló kötelezettségem teljesítését lehetetlenné tenné. Mindezen körülményeket én feltártam a vezetőségnek, s rámutattam, hogy a velem szemben előirányzott összeg túlzott. Az általam felajánlott összeg aránylag legalábbis annak felel meg, mint akiket példaképpen említettek. Magatartásom tehát semmiképpen sem képezhet fegyelmi vétséget.

De nem képezhet fegyelmi vétséget azon körülmény sem, hogy én a „Villámot” bevitem a műhelybe, különösen nem oly mértékben, hogy annak fegyelmi elbocsátásom lehetne a következménye. A sérelmes fegyelmi határozat megsértése a „becsüld a munkát, szeresd a munkást” jelszónak. Mindent elkövettem mindég, hogy munka terén kifogástalanul megálljam a helyemet. Munkám elvégzése érdekében szenvedtem többször balesetet. Bár fiatal vagyok, de munkaképesség csökkenésem - az engem munka közben ért balesetek következtében - most is közel 25%-os, ami azonban nem jelenti azt, hogy munkámat ne 100%-on felül teljesítsem. Érthető tehát, hogy bosszantott az a gondolat, hogy gúnyt üzzön belőlem bárki is. Nem vitás, hogy emberi önérzetemet sértette az, hogy míg én a darun testi épségem és életem kockázatásával végzem a munkámat, biztosítom a termelés folyamatosságát, addig rólam gúnyos rajzot függessenek ki, kipellengérezzenek. Én nem mehettem oda minden egyes emberhez megmagyarázni, hogy téves elgondolás alapján kívánnak tőlem nagyobb kölcsönjegyzést, s nem vonakodom az arányos kölcsönjegyzéstől, s ezért minden további félreértés elkerülése végett műhelybe vittem a „Villámot”, s végeztem tovább a munkám.

Ha igaz az, hogy minden dolgozó, aki becsülettel és lelkiismeretesen hosszú éveken át kifogástalanul ellátja munkakörét, megbecsülést érdemel, úgy én joggal elvárhattam azt, hogy én belőlem se üzzenek gúnyt. Egész magatartásomnak ez volt a célja és értelme.

Téves tehát a városi bíróság azon indokolása, hogy én nem viselkedtem úgy, ahogy egy jó és hűséges munkásnak viselkednie kell. Lehet-e többet kívánni egy dolgozótól, hogy kifogástalanul ellássa munkakörét még testi épségének veszélyeztetése mellett is, teherbíró képességének megfelelően eleget tegyen jegyzési kötelességének is. Én mindezt teljesítettem. De teljesíteni akartam és akarom szüleimmel és kisöccsimmel szemben fennálló kötelességemet is. De mint olyan ember, aki tudatában van annak, hogy munka terén mindég mindenkor megállja a helyét, nem lehet hibámul felróni és nem képezhet fegyelmi vétséget, ha vagyok annyira öntudatos, hogy nem hagyom szó nélkül azt, ha gúnyt akarnak belőlem üzni.

Azon esetben, ha magatartásomat a fent röviden vázolt keretben vizsgáljuk, úgy kétségtelenül megállapítható, hogy nem követtem el fegyelmi vétséget sem azzal, hogy aránytalan terhet nem akartam vállalni, sem pedig azzal, hogy az önérzetemet sértő „Villámot”, a műhelybe bevitem. Nem forog fenn tehát velem szemben oly tény, amelynek alapján fegyelmi úton elbocsátható lennék.

A kérdéssel foglalkozó röpgyűlésen én nem vettem részt, s így azt, hogy ott mi történt nem tudom. A sérelmes ítélet azonban több téves ténymegállapítást tartalmaz. Így valótlan az, hogy engem a gyárból kikísértek volna. Téves az megállapítás, hogy munkatársaim nem lettek volna hajlandók velem együtt dolgozni, követelték volna eltávolításomat. Ennek megcáfolása végett ismételtlen kérem O. B., K. L., R. F. kihallgatását.

Megítélésem szerint az én magatartásom - az összes körülményeket tekintve - nem lépte túl az igazságosság és egy öntudatos dolgozó által tanúsítható magatartás határát, s így a velem szemben hozott fegyelmi határozat megváltoztató.

Tisztelettel:

D. I.

A megyei bíróság ítélete

A miskolci megyei bíróság.
Pf. 20165/1956-8
A NÉPKÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

10187/956

A miskolci megyei bíróság D. I. díogyőri lakos felperesnek Lenin Kohászati Művek alperes ellen határozat hatályon kívül helyezése iránt a miskolci városi bíróság előtt folyamatba tett perében, ugyanott az 1955. évi december 13. napján P. 36893/1955-4 szám alatt ítélet ellen felperes részéről 5 sorsz. alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A megyei bíróság az elsőbíróság ítéletét helybenhagyja.
Ezen ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás:

A megyei bíróság az elsőbíróság által felvett bizonyítási eljárás anyaga, a fellebbezési eljárás során meghallgatott felperes személyes előadása, valamint az alperes által a fellebbezési eljárás során 7/1 alatt becsatolt, az 1955. szeptember 28-án megtartott röpgyűlésen felvett jegyzőkönyv alapján a következő tényállást állapítja meg:

A Lenin Kohászati Művek lakatos műhelye gépkezelő üzemében 1955. szeptember havában a VI. békekölcsön jegyzése érdekében agitáció folyt. Ennek során a jegyzést előkészítő bizottság elgondolása az volt, hogy a dolgozók a júliusi keresetük, valamint személyi és vagyoni viszonyaik figyelembe vételével jegyezzenek békekölcsönt. Ezt az elgondolást a dolgozók többsége magáévá is tette. A felperessel szemben a kívánalom az volt, hogy a fentiek figyelembe vételével, különös tekintettel nőtlen voltára is, 1150,- Ft kölcsönt jegyezzen. Felperes azonban minden meggyőzés ellenére kitartott azon álláspontja mellett, hogy csak 750.- Ft kölcsönt jegyez.

A békekölcsön jegyzéssel kapcsolatosan a faliújságban propaganda cikk jelent meg, amelyben megnevezték úgy azokat a dolgozókat, akik a békekölcsön jegyzésnél magatartásukkal kiűntek, valamint azokat is, akik jegyzésükkel nem érték el azt a mértéket, amely mértéket a dolgozók többsége a jegyzésnél irányadónak tekintett. Az utóbbiak között szerepelt a felperes neve is. Amikor a felperes meglátta, hogy a „Villám” faliújságban kiserkesztették, a fali- újságot a táblával együtt levette és a műhelyébe bevitte. Ezt követően T. F., T. L. és M. J. pártfunkcionáriusok 8 órán keresztül próbálták a felperest meggyőzni a jegyzéssel kapcsolatos álláspontjának, valamint annak a tetteinek helytelenségéről, hogy a „Villám” újságot eltávolította. Felperes ennek folytán a „Villám” újságot visszaadta ugyan, egyébként azonban eredeti álláspontjánál kitartott, minek következtében a faliújságban újabb cikk jelent meg, amelyben felperes magatartását újból helytelenítették, viszont felsorolták azokat is, akik a jegyzésnél példamutató magatartást tanúsítottak. Felperes ezt a faliújságot is levette, és műhelyébe bevitte. A faliújság elvitelét követő 3-ik napon T. F. és N. I. felperestől kérte vissza az elvitt faliújságot, felperes azonban azt visszaadni nem volt hajlandó és nevezettek előtt olyan kijelentést tett, hogy ne belőle, hanem az anyjuk p[...]ből csináljanak gúnyt.

A fentieket követően a felperes magatartásával kapcsolatosan a dolgozók röpgyűlést tartottak. Ezen röpgyűlést megelőzően felperes a faliújságot visszaadta, de a röpgyűlésen részt vevők rábeszélése ellenére is kitartott eredeti álláspontja mellett. A munkakönyvének kiadását kérte, kijelentette, hogy már az apjától elvették a kenyeret, most tőle is el akarják venni, ezért inkább elmegy az üzemből. A fellebbezési tárgyaláson tett nyilatkozata szerint az a kijelentése, hogy az apjától is elvették a kenyeret, arra vonatkozott, hogy az apjától - aki nyugdíjas gyári munkás és fuvarozással is foglalkozik - lovát az állami vállalat részére igénybe vették. Felperes a röpgyűlésen P. pártbizottsági instruktor felszólalásával kapcsolatosan olyan kijelentést is tett, hogy „maga most vezető, de lehet még dolgozó is.”

A fentieket követően a röpgyűlésen résztvevők megbélyegezték a felperes magatartását, az üzemből való eltávolítását követelték, és erről jegyzőkönyvet vettek fel. A felperes ezek után a gyár területéről eltávozott.

Mindezek után a vállalat igazgatója fegyelmi eljárást tett folyamatba a felperes ellen, és lényegében a fenti tényállás alapján őt azonnali hatállyal elbocsátotta.

A felperes keresetében a fegyelmi határozat hatályon kívül helyezését kérte.

A megyei bíróság a felperesi keresetet alaptalannak találta.

A megyei bíróság hangsúlyozottan kiemeli, hogy a békekölcsön nem jegyzése vagy annak kisebb mértékben való jegyzése, mint amilyen mértéket valamely üzem dolgozóinak a többsége irányadónak tekint, fegyelmi vétséget nem képez. A kölcsönjegyzés önkéntes, és a jegyzés ezen alapvetően lényeges jellegén esne sérelem, amennyiben a nem jegyzést vagy a nem kellő mértékben való jegyzést fegyelmi vétségnek lehetne minősíteni, de ugyancsak a békekölcsön jegyzés önkéntes jellegén esne sérelem, ha a dolgozókat a jegyzés során bármilyen formában megnyilvánuló kényszerrel próbálnák rávenni arra, hogy jegyezzenek, vagy mily összeget jegyezzenek kölcsönképp. Az előbbiekre tekintettel a megyei bíróság már azt is kifogásolhatónak találja, hogy T. F. több társával együtt az egyik alkalommal 8 órán keresztül igyekeztek felperest meggyőzni a kölcsön-jegyzéssel kapcsolatos magatartásának a helytelenségéről, miután az ily hosszú időn keresztül való rábeszélés alkalmas lehet annak a látszatnak a felkeltésére, hogy a rábeszélésnek a meggyőzésen túlmenő kényszer jellege van.

A kifejtettek ellenére a dolgozók közösségének joga, de egyszersmind kötelessége is, hogy bármely olyan kérdésben, amely a dolgozók összességének érdekeit érinti - így tehát a békekölcsön jegyzésének kérdésében is - helyesnek talál álláspontját propaganda útján a dolgozókkal közölje, és ily módon meggyőzni kívánja azokat, akik esetleg a többségi állásfoglalással szemben álló magatartást tanúsítanak. Az ily módon való meggyőzés leghathatósabb eszköze kétségtelenül a faliújság, amelyben a közösség részéről kritika nyilvánul meg egyes dolgozók magatartásával kapcsolatban, ennek a kritikának pedig minden dolgozó köteles magát alávetni, mert hiszen ez a dolgozók közötti közösségi szellem kialakításának és az egyes dolgozók szocialista szellemben való nevelésének egyik leglényegesebb

eszköze. Az így gyakorolt kritikát tehát felperesnek is tudomásul kellett volna vennie, annál is inkább, mert az a bizonyítás anyagából megállapíthatóan nem volt sértő és ellenséges, hanem kizárólag a meggyőzést és nevelést szolgálta.

A közösségnek ezen kritika gyakorlásához való, közösségi szempontból döntő, fontos jogát sértette felperes akkor, midőn a „Villám” újságot két ízben is eltávolította, és azt csak felszólítás után adta vissza, ez a felperesi magatartás annál is inkább sérelmes volt, mivel az eltávolított újságok nem csak reá, hanem több dolgozó társára is vonatkozott, tartalmazott dicsérő illetve helytelenítő kritikát. Felperes ezen magatartása azt igazolja, hogy szembe helyezkedett dolgozó társai összességének állásfoglalásával, és hogy a dolgozó társai részéről gyakorolt kritika érvényesülését kívánta megakadályozni, ez a magatartás pedig sérti a szocialista munkaerkölcsöt, és így fegyelmi vétséget képez.

De ugyancsak fegyelmi vétséget képez a felperes azon magatartása is, hogy T. F. és K. I. a levett faliújság ügyében felkereste a faliújság kiadása helyett durva szavakkal támadt a nevezettekre.

Súlyos fegyelmi vétséget képez a felperes azon kijelentése, mely szerint apjától már elvették a kenyeret, és most tőle akarják azt elvenni. Ezzel a kijelentésével ugyanis felperes dolgozó társaiban azt a valóságnak meg nem felelő meggyőződést kívánta kialakítani, hogy az apjával szemben valamilyen törvénytelen eljárást alkalmaztak, ez pedig alkalmas lehetett arra, hogy a dolgozók egy részénél olyan meggyőződést alakítson ki, mely szerint az felperessel szemben gyakorolt többségi kritika helytelen. Ugyancsak a dolgozók részéről megnyilvánuló kritikával szembehelyezkedő és így a közösséget sértő magatartás nyilvánult meg felperes azon kijelentésében, amellyel P. pártbizottsági instruktor felszólalásával kapcsolatban azt tartalmazta, hogy maga most vezető, de lehet még dolgozó is.

Felperesnek a fentiek szerint - a kölcson jegyzés körén kívül eső - tényei és magatartása súlyosan sértik a szocialista munkaerkölcs szabályait és így ezek a Mt. 112.§. 3.bek-ben meghatározott fegyelmi vétséget képeznek. Az elkövetett fegyelmi vétséggel arányban áll az igazgató által kiszabott azonnali hatályú elbocsátás.

Rámutat a megyei bíróság arra is, hogy maguk a dolgozók is oly súlyosnak találták felperes magatartását, hogy számosan aláírásukkal követelték felperesnek az üzemből való eltávolítását.

A megyei bíróság az elsőbíróság ítéletét a kifejtettekre tekintettel helyben hagyta, és mivel a fellebbezési eljárással kapcsolatosan a peres felek részéről költség nem merült fel, ezért az e vonatkozásban határozathozatalt mellőzte.

Miskolc, 1956. február 15.

Felülvizsgálati kérelem

Lenin Kohászati Művek
Egyeztető Bizottsága
Helyben

Alulírott azzal a kéressel fordulok az Egyeztető Bizottsághoz, hogy szolgálati éveimnél a jogfolytonosságot rendezni szíveskedjen.

1944-ben kerültem a Kohászati Művekhez. Ettől kezdve 1955. X. 1-ig itt dolgoztam. *Munkám és magatartásom ellen semmiféle kifogás nem merült fel.*

1955. október 1-én a 13/1955 jelű fegyelmi határozat alapján azonnali hatállyal elbocsátottak, mivel a VI. Békekölcson jegyzésekor rám kirótt összeget nem voltam hajlandó megjegyezni.

1956. szeptember 12-én a Megyei P. B. utasítására munkahelyemre visszakerültem. A munkahelyemre csak mint újfelveleles kerültem, az akkori személyzeti főosztályvezető szóbeli ígéretével, mely szerint 1 év letöltése után a jogfolytonosságot biztosítani fogják.

Ez még mindig nem történt meg, kérem az Egyeztető Bizottságot, hogy ügyemet vizsgálja felül, és szolgálati időmben a jogfolytonosságot biztosítsa.

Diósgyőrvasgyár, 1958. IV. 2.

D. I.

A Vállalati Egyeztető Bizottság határozata

LENIN KOHÁSZATI MŰVEK EGYEZTETŐ BIZOTTSÁGA
Miskolc-Diósgyőr -Vasgyár

Határozat

A Vállalati Egyeztető Bizottság 22 503. msz. D. I. dolgozó által a Lenin Kohászati Művek ellen fegyelmi ügyének kivizsgálása, ill. időbeszámítás iránt indított munkaügyi vitájában meghozta a következő

Határozatot

A Vállalati Egyeztető Bizottság állásfoglalás végett az összes iratokat a vállalat igazgatójához teszi át.

/Határozat ellen a Mt. 146 §-a értelmében a kézbesítéstől számított 8 napon belül fellebbezéssel lehet élni a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Területi Egyeztető Bizottsághoz. A fellebbezést két példányban a Lenin Kohászati Művek Iktató Hivatalába kell benyújtani.

Indoklás:

A vállalat D. I.-t 1955. okt. 1. napján 41237/13/1955 sz. alatt kiadott fegyelmi határozattal elbocsátotta.

D. I. a munkaviszony folytonosságának megállapítása végett terjesztett elő kérelmet, e tárgyban pedig az igazgatóság még állást nem foglalt. Ezért az összes iratokat a vállalat igazgatójához kellett áttenni.

Dv. 1958. április 21.

Elnök

Kapják:
Igazgatóság
D. I. Húzó - hőkezelő gyrr.

A kivizsgálás

Húzó-Hőkezelő gyárrészleg

11409

Javaulat

A Húzó-Hőkezelő gyárrészleg Műhelybizottsága javasolja, hogy D. I. hőkezelői dolgozó csatolt kérvényében felmerült sérelmével kapcsolatosan a Vállalat Egyeztető Bizottsága a kérdést érdemlegesen vizsgálja felül, és a dolgozó jogos kérésének helyt adni szíveskedjék.

Dvasgyár, 1958. III. 28.

K. A.

műh. biz. elnök

K. elvts:

Meg kell nézni milyen magatartást tanúsított 1956 októberét követő ellenforradalmi időszakban, tavalyi visszatérése óta milyen a munkához való viszonya?

Kérem jogilag tisztázni milyen anyagi terheket vonhat maga után a jogfolytonosság esetleges elismerése?

Különös érdemnek nem lehet betudni akkori magatartását, minden időnek meg voltak és meg vannak a követelményei. Ha ma jobban élünk abban benne vannak a békekölcsönben lejegyzett forintjainkon épített új létesítmények többletermékei is.

IV/22. CS.

K. L igazgató h. et.

Tárgy: D. I.. kérelmével kapcsolatos kivizsgálás

D. I. fegyelmi elbocsátásával kapcsolatos jogvitája a vállalattal szemben már befejezett tény.

1955. X. 1-én 41237/1955 szám alatt kimondott fegyelmi elbocsátás ellen nevezett fellebbezéssel élt a Vállalati Egyeztető Bizottsághoz, melynek során a II. fokú fegyelmi hatóság 44526/1956. számú határozatban fellebbezését elutasította.

A V.E.B. ezen határozata ellen a Mt. 118.§. /3/ bek. alapján D. I. keresettel fordult a Miskolci Városi Bírósághoz és kérte a fegyelmi határozat hatályon kívül helyezését. A Bíróság előtt folyamatba tett pert elvesztette, majd az első Bíróság P/36839/1954-4 sz. ítélete ellen benyújtott fellebbezése folytán a Megyei Bíróság Pf-20165/1956-8 sz. ítéletében a felperes D. I. keresetét alaptalannak találva az első Bíróság ítéletét helyben hagyta.

D. I. fegyelmi elbocsátása tehát jogerőssé vált és a határozat hatályon kívül helyezése iránti lépései sem jártak eredménnyel, melynek következtében a bírói úton történő erkölcsi és anyagi kárigény érvényesítésének lehetőségétől elesett.

D. I. ügynevezett rehabilitációs ügyében 1957. március 5-én a vállalat már egy ízben állást foglalt. Mivel akkor nevezett a fegyelmi határozat indoklásában megállapított tényállást döntő ellenérvekkel nem tudta megtámadni, ezért kérelmének teljesítéséhez törvényes lehetőség hiányában nem volt mód.

1958. április 2-án beadott kérelméhez ezúttal egy nyilatkozatot is csatolt, amely szerint a Húzó-Hőkezelőmű dolgozó kijelentik, hogy D. I. a VI. Békekölcsön jegyzés alkalmával nem fejtett ki ellenagitációt. Ez a nyilatkozat cáfolata a fegyelmi határozat indoklási részében foglalt terhelő szempontok egyikének. Erről a tényről egyébként a bírósági ítélet említést nem is tesz.

V. igazgató et. jegyzékéből kitéjük, hogy hajlandó rehabilitációs lépéseket tenni. Egyetlen törvényes mód van erre, mégpedig a Munkatörvénykönyv 189. §-ban biztosított a vállalat igazgatójának diszkrecionális jogának gyakorlása által, amely törvényhely rábízta a vállalat igazgatójának szabad belátására a jogfolytonosság helyreállítását, illetőleg a kárigény kielégítését abban az esetben, ha a fegyelmi határozatot az igazgató törvénysértőnek találja, vagy ha a fegyelmi határozat a tényállás nem kellő ismeretében jött létre. Ez utóbbi lehetőség alapján D.I. esetében az igazgató törvényben biztosított jogánál fogva teljesítheti nevezett kérelmét.

Eszerint: I. jogfolytonos munkaviszonyát 1952. november 14-től kezdődőleg el lehet ismerni.

II. 1955. X. 22-től az elbocsátás jogerőre emelkedésétől 1956. IX. 12-ig visszalépése napjáig a vállalatnál elmaradt munkabére 16 826 Ft. Ezen idő alatt saját bevallása szerint alkalmi munkákból havi 800 Ft jövedelme volt. A Mt.35.§. értelmében a különbözetet meg kell téríteni abban az esetben, ha a munkaviszony jogellenesen szüntette meg a munkaadó vállalat.

Elmaradt munkabér	16 826.-Ft
Átlag keresete	<u>8 500.-</u>
Különbözet:	8 326.-Ft

Ez a 8326.-Ft az az összeg, amely jogos követelés esetén kártérítési kötelezettséget jelentene a vállalatnak.

D. I. végig járta azokat a törvényes fórumokat, amelyek előtt erkölcsi és anyagi kárigényével kapcsolatban keresettel fordulhatott. Kizárólag V. igazgató et. adhatja meg kérelmére a választ, amennyiben a bírósági ítélettel egyértelmű vagy azoktól eltérő határozatot hoz.

Diósgyőr vasgyár, 1958. május 20.

Dr. H.

Igazgatói döntés

dr. H.

Munkaügyi

D. I.
lakatos
Húzó-Hőkezelőmű.

1958. VI. 10.

Jogfolytonos munkaviszonyának megállapítása.

Hivatkozva tárgyban f. év április 2-án beadott kérelmére, válaszolva közlöm, hogy 1955. X. 1-én [...]1955. szám alatt fegyelmi elbocsátását kimondó határozatot és tényállást a Munkatörvénykönyv V. 189. §-ban nyújtott lehetőségek alapján felülvizsgálat alá vettem.

A vizsgálat eredményeként megállapítottam, hogy a fegyelmi elbocsátás a Mt. előírásainak megfelelően történt és fellebbezés során a vállalati Egyeztető Bizottság [...]1956. számú határozatával jogerőssé vált.

A Mt. 118. § /3/ bek. alapján a fegyelmi határozat hatályon kívül helyezése iránt a Miskolci Városi Bíróság előtt folyamatba tett pert elvesztette, majd az első bíróság [...]1955. számú ítélete ellen benyújtott fellebbezése folytán a Megyei Bíróság [...]1958. sz. ítéletében keresetét alaptalannak találva az első bíróság ítéletét helybenhagyta.

Mint hogy fegyelmi elbocsátásának törvényességét a bíróság elismerte, azért az elszenvedett jogi és anyagi veszteség megtérítése iránti kérelmét teljesíteni nem lehet, és így munkaviszonyát csak visszavétele napjától 1956. IX. 12-től kezdődőleg lehet jogfolytonosnak tekinteni.

V. M.

Igazgató

Minisztériumi jelentés

Kohó- és Gépipari Minisztérium
Vaskohászati Igazgatóság
Személyzeti Osztálya

K. Lajos elvtársnak
Budapest

920/i

2190/41/62.

1962. XII. 20.

Megvizsgáltuk D. István LKM Húzó- Hőkezelő gyárrészleg dolgozójának panaszos levelét, melyre az alábbiakat jelentjük:

D. I. a LKM. Hőkezelő üzemében dolgozott mint lakatos. 1955. X. 1-én [...] sz. határozat alapján a vállalat nevezettet azonnali hatállyal elbocsátotta. Az elbocsátási fegyelmi határozatot szó szerint lemásolva mellékelem.

Az elbocsátást megfellebbezte a Vállalati Egyeztető Bizottság felé, ahol a fellebbezését elutasították. Ezután nevezett a Miskolci Városi Bírósághoz fordult és kérte a fegyelmi határozat hatályon kívül helyezését. A Városi Bíróság keresetét elutasította, mivel jogtalannak találta, majd a Városi Bíróság határozatát a Megyei Bíróság is helybenhagyta. Mellékelem a Miskolci Városi Bíróság határozatának hiteles másolatát, valamint a Megyei Bíróság ítéletét.

D. I. az elbocsátás után hivatalosan nemigen dolgozott sehol, majd 1956. szept. 12-vel mint újfelveleles került gyárunkhoz a Húzó- Hőkezelő üzembe, ahol mint kemence javító lakatos dolgozik jelenleg is.

Az ellenforradalom leverése utáni időszakról napjainkig több esetben kérte a vállalat igazgatóságától, hogy töröljék fegyelmi büntetését és anyagi kártalanítást is kért, valamint jogfolytonosságának visszaállítását, azonban ez nem áll módunkban, mert hiszen két bírósági ítélet igazolja, hogy annakidején a vállalat vele szemben nem törvénysértően járt el.

Majdnem 1 évig volt munkaviszonya megszakítva, ami azt jelenti, hogy ez időpontban magánvállalkozásból élt.

Munkahelyén érdeklődve a szakmai és mozgalmi szervek vezetőitől az a vélemény, hogy munkáját ugyan elvégzi, de semmi különösebb érdeme nincs.

Melléklet: panaszos levél,
elbocsátó határozat,
Miskolc Városi és Megyei Bíróság ítéletének másolata.

Sz. T.

Szem. Főoszt. vez.

Címkék:

[világháború](#) ^[2]

[tervkölcsön](#) ^[3]

[békekölcsön](#) ^[4]

[békekölcsön jegyzés](#) ^[5]

[ellenforradalom](#) ^[6]

[Lenin Kohászati Művek](#) ^[7]

Kiadás: 5. évfolyam (2005) 3. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/jegyezz_bekekolcsont.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/jegyezz_bekekolcsont.html

[2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/vilaghaboru>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/tervkolcson>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/bekekolcson>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/bekekolcson-jegyzes>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/ellenforradalom>

[7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/lenin-kohaszati-muvek>